

Γιάννης Γαρεδάκης

Η επαρχιακή εφημερίδα μοιάζει με τον πρωινό ζεστό καφέ

Μια κουβέντα με τον εκδότη των «Χανιώτικων Νέων» και ιδρυτή του Μουσείου Τυπογραφίας Γιάννη & Ελένης Γαρεδάκη

Συνέντευξη και φωτογραφίες Γιώργος Λοβέρδος

Πάνω από μισό αιώνα στη δημοσιογραφία, ξεκίνησε τη δεκαετία του '60 ως νεαρός συντάκτης σε ένα «υπόγειο, στριμωγμένο στη γωνιά» να απομακρυνθεί ειδήσεις, «γιατί τότε δεν υπήρχαν πρακτορεία και διαδίκτυο». Εκεί πλάι οι πάγκοι –οι «κάσες»– με τους τυπογράφους να συνθέτουν γράμμα γράμμα τα κείμενα. Μια ολόκληρη ιεροτελεστία για να τυπωθεί ένα φύλλο εφημερίδας.

Ο λόγος για τον Γιάννη Γαρεδάκη, που ξεκίνησε ως νεαρός συντάκτης στην εφημερίδα των Χανίων «Παρατηρητής», συνεργαζόμενος παράλληλα με το αθηναϊκό «Βήμα» αλλά και τις εφημερίδες του Δημοσιογραφικού Οργανισμού Λαμπράκη. Το δύσκολο 1967 κάνει το μεγάλο βήμα εκδίδοντας τη δική του εφημερίδα, τα «Χανιώτικα Νέα».

Η ιεροτελεστία των τότε εκδόσεων καταγράφεται στο μυαλό του όπου σιγά σιγά ωριμάζει η σκέψη για την ίδρυση ενός Μουσείου Τυπογραφίας. Το όνειρό του γίνεται πραγματικότητα στα Χανιά, ενώ σήμερα παραμένει και πρόεδρος του Ινστιτούτου Επαρχιακού Τύπου με εγκαταστάσεις λίγο πιο έξω από την πόλη των Χανίων. Εκεί, στο πληρέστατο μουσείο που αφηγείται όλη την ιστορία της τυπογραφίας, στο αμφιθέατρό του, συναντήσαμε τον Γιάννη Γαρεδάκη. Τον ρωτήσαμε για το σήμερα, μετά τη

δεύτερη μεγάλη επανάσταση που έγινε στη διάδοση της γνώσης και της πληροφορίας έπειτα από εκείνη του Γουτεμβέργιου: την ψηφιοποίηση της επικοινωνίας και της πληροφορίας.

Η μόρφωση και το διάβασμα από ένα βιβλίο που επιλέγουμε μπορεί να αντικατασταθούν από ένα tablet ή από την τυχαία ενημέρωση μέσω διαδικτύου;
Σίγουρα για έναν σοβαρό μελετητή το tablet μπορεί να είναι εξίσου χρήσιμο και επιμνηστικό με ένα βιβλίο. Οχι όμως και η τυχαία ενημέρωση μέσω του διαδικτύου. Περνά και φεύγει η γνώση μέσα από μια τυχαία ενημέρωση μέσω του διαδικτύου. Υστερα, ποιος εγγυάται ότι αυτή η τυχαία ενημέρωση είναι έγκυρη, στοιχειοθετημένη με ακριβείς πληροφορίες;

Η κυκλοφορία περιοδικών και εφημερίδων συρρικνώνεται. Η ίδια η εφημερίδα απειλείται πλέον με οριστικό κλείσιμο από την ηλεκτρονική δημοσιογραφία;
Η μείωση της κυκλοφορίας των περιοδικών και των εφημερίδων εξαιτίας της ηλεκτρονικής δημοσιογραφίας είναι γεγονός και είναι διαρκής απειλή. Εγώ όμως θα μιλήσω για τον τοπικό Τύπο στην ελληνική periferia. Ναι, είμαστε στην ψηφιακή εποχή, αλλά ο επαρχιακός Τύπος, ο τοπικός Τύπος είναι κάτι άλλο. Είναι πιο φιλικός, πιο προσίτος στον πολίτη της

περιφέρειας, πιο «δικός του», πιο ζωντανός στις μικρές κοινωνίες στις οποίες απευθύνεται. Είναι ένα βήμα για κάθε πολίτη μιας μικρής πόλης να ευχαίσει στον συγγενή, τον φίλο, τον συνάνθρωπό του, να ευχαριστήσει, να συγχαρεί, να παίξει την κουβέντα του. Η τοπική εφημερίδα στην επαρχία μοιάζει έτσι να 'είναι απαραίτητη σαν τον πρωινό ζεστό καφέ! Κι όσο οι μικρές μας πόλεις στην periferia θα παραμένουν ανθρώπινες οι εφημερίδες τους, ο Τύπος τους δεν θα πεθαίνει. Και αντίστροφα, όσο οι τοπικές εφημερίδες ως παραδοσιακά ΜΜΕ επιμένουν οι πόλεις μας να είναι ανθρώπινες, υπάρχει ελπίδα να στηριχθούν από τους πολίτες της periferias.

Κατά πόσο θα υπήρχε κίνδυνος αν κόμματα και οικονομικά συμφέροντα ήλεγαν την ενημέρωση μέσω των κοινωνικών δικτύων αλλά και της δημιουργίας σάτις;
Κοιτάξτε, αυτό σε έναν βαθμό το ζήσαμε και το ζούμε πιστεύω. Είδατε τι έγινε στην Αμερική με την εκλογική Τραμπ και τον ρόλο που έπαιξαν τα κοινωνικά δίκτυα. Ζήσαμε στην Ελλάδα μια τετραετία κατά την οποία η προηγούμενη κυβέρνηση επιχειρήσει να εξοντώσει τα έντυπα –και ιδιαίτερα αυτά της επαρχίας– «επενδύοντας» στην ενημέρωση μέσω διαδικτύου. Εχουμε και στην Ελλάδα ψευτικούς ή «στρατευμένους» λογαριασμούς στα κοινωνικά δίκτυα, που χρησιμοποιούνται για να εξυπηρετήσουν συγκεκριμένους σκοπούς. Το ζήσαμε κι αυτό άλλοτε, για πρώτη φορά στα Χανιά, στις πρόσφατες δημοτικές εκλογές.

Σε κάθε περίπτωση, το χρέμα μπορεί να επιβάλει απόψεις ή να εξαφανίσει μη αρεστές γνώμες από το διαδίκτυο. Μέσω της διαφήμισης σε μηχανές αναζήτησης, μέσω ψευδούς επισκεψιμότητας κ.λπ. Μπορεί λοιπόν να ελεγχθεί η ενημέρωση στο διαδίκτυο. Θα φτάσουμε τώρα σε σενάρια κινηματογραφικά με απόλυτο έλεγχο της κοινής γνώμης; Θέλω να πιστεύω πως όχι. Κι εδώ ερχόμαστε εμείς, ο επαρχιακός Τύπος. Να σταθούμε απέναντι σε αυτές τις λογικές. Οχι ως αναστάτες χωρίς αιτία αλλά ως οι άνθρωποι. Τα Μέσα που έζησαν την εξέλιξη της ενημέρωσης γνωρίζουν τους κινδύνους και οφείλουν να προστατεύσουν τη δημοσιογραφία.

Πολύς λόγος γίνεται τελευταία για τα fake news. Πιστεύετε πως ο νέος τρόπος διακίνησης της πληροφορίας-γνώσης είναι πολύ πιο εύλωτος στον κίνδυνο της προπαγάνδας;
Σίγουρα είναι πιο εύλωτος. Ο ανταγωνισμός για το ποιος θα αναρτήσει έναν τίτλο ταχύτερα, η πίεση για έναν εντυπωσιακό τίτλο που θα φέρει περισσότερα κλικ σε μια ιστοσελίδα είναι συνθήκες που οδηγούν σε λάθη, καθώς δεν δίδεται ο απαραίτητος χρόνος για τη διασταύρωση μιας είδησης. Παράλληλα, τα κοινωνικά δίκτυα λειτουργούν σήμερα σαν σπασμένο τηλέφωνο. Συνεπώς τα fake news σήμερα διαδίδονται πολύ πιο άμεσα και μαζικά λόγω κακής χρήσης μιας σύγχρονης τεχνολογίας. Εδώ

Ένα μουσείο για την επανάσταση στη γνώση

Η γνώση προϋποθέτει την επικοινωνία, την καταγραφή της πληροφορίας, της κρίσης, της εμπειρίας και τη μεταφορά τους μέσα στον χρόνο από άνθρωπο σε άνθρωπο. Πολύτιμη και ισχυρή η γνώση, ήταν συχνά και αποκλειστικά στα χέρια ολίγων. Στην πορεία της ανθρωπότητας ο προφορικός λόγος από μόνος του δεν μπορεί να θεωρηθεί καταγραφή. Από τον δίσκο της Φαιστός (17ος αιώνας π.Χ.) ως την Κίνα (5ος-6ος αιώνας π.Χ.) και από την Κίνα ως της Γερμανίας του Γουτεμβέργιου (15ος αιώνας) και την παγκοσμιοποίηση της ψηφιακής μεταφοράς της γνώσης, το ανθρώπινο είδος κάνει το θαύμα να μειώσει τις αποστάσεις και να μεταφέρει τρισεκατομύρια λέξεις και εικόνες προς δεκαεκατομύρια πολίτες. Τα βήματα άλλοτε μικρά, άλλοτε πιο θαρραλέα, άλλοτε γιγάντια - το παζλ των λέξεων από τις μικρές σφραγίδες που επαναλαμβάνουν τα μοτίβα, όπως στον δίσκο της Φαιστός, έως τα κινητά στοιχεία της εκτύπωσης του Γουτεμβέργιου γίνονται λέξεις, φράσεις, παράγραφοι, κεφάλαια, βιβλία και διαδίδουν τον πιο θανάσιμο εχθρό του σκοταδισμού: τη γνώση. Η γνώση μετατρέπεται σε ψηφιακή, αστραπιαία, ποσοτική, όχι πάντοτε ποιοτική και συχνά αμφισβητούμενη. Αυτή τη μεγάλη πορεία του ανθρώπου μάς διηγείται με τον καλύτερο τρόπο το πρώτο Μουσείο Τυπογραφίας στην Ελλάδα και μέλος του Ευρωπαϊκού Συνδέσμου Μουσείων Τυπογραφίας. Βρίσκεται στα Χανιά της Κρήτης, είναι μοναδικό στο είδος του, πληρέστατο, διδακτικό και διαδραστικό. Πρόκειται για προσωπικό όνειρο του δημοσιογράφου και εκδότη των «Χανιώτικων Νέων»

«Σε κάθε περίπτωση, το χρέμα μπορεί να επιβάλει απόψεις ή να εξαφανίσει μη αρεστές γνώμες από το διαδίκτυο. Μέσω της διαφήμισης σε μηχανές αναζήτησης, μέσω ψευδούς επισκεψιμότητας κ.λπ.»

Ο INFO

Μουσείο Τυπογραφίας Γιάννη & Ελένης Γαρεδάκη, Βιοτεχνικό Πάρκο Χανίων, Κτίριο 13-03, Τηλ: 28210 80090 <http://www.typography-museum.gr>

όμως πρέπει να υπογραμμίσουμε τον σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει στη μάχη απέναντι στα fake news ο επαρχιακός Τύπος, ο οποίος στην πλειονότητά του, μην έχοντας εξαρτήσεις, καταγράφει, σχολιάζει και αναδεικνύει ζητήματα τα οποία είναι δύσκολο να εμφανιστούν στον πανελλαδικό Τύπο.

Η παλιά διαδικασία εκτύπωσης έχει αντικατασταθεί από μια διαδικασία που δεν έχει την παλιά μαγεία. Σας λείπει ή πρόκειται για αναμενόμενη εξέλιξη;

Την εξέλιξη δεν μπορείς να την αγνοήσεις, να τη βάλεις στο περιθώριο. Όταν όμως έχεις ζήσει τα χρόνια της τυπογραφίας πριν από τη φωτοσύνθεση και το κομπιούτερ, δεν μπορείς να μην αισθάνεσαι ότι κάτι σου λείπει. Η διαδικασία σύνθεσης και εκτύπωσης ενός κειμένου, μιας εφημερίδας τα χρόνια της τυπογραφίας ήταν πραγματικά μαγικά. Άνθρωποι ουσιαστικά χωρίς γραμματικές γνώσεις, οι τυπογράφοι γνώριζαν την ορθή γραφή των λέξεων - από πείρα - καλύτερα και από γραμματιζόμενο και είχαν φαντασία για να φτιάξουν μια διαφήμιση, μια καλλιτεχνική παρουσίαση ενός διαφημιζόμενου προϊόντος με το χέρι. Ήταν οι γραφίστες, οι δημιουργοί της εποχής. Χωρίς κομπιούτερ και ποινικά σχεδίαζαν γράμμα γράμμα, κορνίζα κορνίζα. Αυτός ήταν που αποκαλούσαμε ο θαυμαστός κόσμος της τυπογραφίας. Τι μνήμη αυτού του κόσμου, των ανθρώπων του, τη δουλειά τους θέλω να κρατήσω ζωντανή με τη δημιουργία του Μουσείου Τυπογραφίας στα Χανιά.

